

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.



Carlne Tromp
carlnet@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør (fung)



Sabine Synnes
sabines@klassekampen.no
Redaksjonssekretær



Hedda Lugaas Fossum
heddaf@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

Til hjelp og glede

SAMFUNNSTJENESTE

Målfrid Havstein



Det diskuteres en mulig samfunnstjeneste for ungdom som har avsluttet eller ikke klart å avslutte videregående skole. Ja, jeg har lenge tenkt at de ville hatt godt av en slik erfaring. De skal sjølsagt ikke erstatte fagfolk, men være ekstra øyne, hender og føtter. For to år siden var jeg uheldig og datt slik at jeg fikk brudd i rygg og bekken. Jeg fikk da et opphold på sykeheimen i kommunen. Jeg har derfor gjort meg tanker om hvordan ting fungerer.

Det trengs hjelp til påkledning og personlig hygiene, stell av hår og liknende. Mange ser dårlig, så det vil være fint med noen som kan lese for dem. Det er også fint med noen som har tid til å snakke og høre om levd liv i en annen tid. De som bor i leiligheter, har behov for følge til butikken.

De fleste eldre bor heime. De har kanskje enda større behov for en besøksvenn som kan være til hjelp og glede. Vår digitale verden er vanskelig å mestre. Det kan til og med være en utfordring å bruke en moderne telefon.

Jeg er pensjonert lærer. Jeg har opplevd å ha assistent i klasserommet, til hjelp for barna. Særlig de minste barna kjenner trygghet med en ekstra som ser dem, har tid til å stoppe opp og hviske noen oppmuntrende ord. I friminuttene ville disse hjelperne kunne være viktige i kampen mot mobbing. Dette er bare to eksempler.

Jeg vet at det gjøres mye godt frivillig arbeid, men de kan ikke erstatte de mulighetene en slik sivilteneste ville utgjøre. Først og fremst tror jeg det vil utgjøre noe positivt for ungdommen, uansett hvilken vei de velger videre i livet.

Målfrid Havstein,
Flatanger
mhavst@gmail.com

Mens arbeiderne blir stuert bort med bind om munnen, leker

Elementær tau

KRONIKK

Berit von der Lippe



Det er tid for tale, og det er tid for taushet. I krisetider kan denne elementære kunnskapen om kommunikasjon framstå i en særdeles grell variant. Det skal her handle om liv og død, om mennesker om bord på skip som legger til kai. Og om mennesker som eier skip. Skipet, her Hurtigrutens MS Roald Amundsen kjennetegnes, som de fleste skip, av rigide regler og tydelige hierarkier, inkludert taushetskoder.

I en glimrende tekst i Klassekampen 19. mai anskueliggjør Arne Johan Vetlesen aspekter ved slike koder, eksplisitt om «kunsten å ikke svare». Vetlesen løfter fram Helge Lunds tåketale om konsernets «verdi-baserte rammeverk». Den tidligere konsernsjefen i Statoil (Equinor) brøt seks års taushet om konsernets milliardtap i USA. Verdier følges fordi man jo har et verdibasert rammeverk, lød det fra denne tomhetens taler.

Tautologi? Truisme? Begge deler. Uansett: Totalt tømt for innhold og dermed hinsides kontradiksjon. Hva så med taushetens retorikk?

Tale er sølv, taushet er gull, heter det. Nettopp fordi intern så vel som ekstern etterforskning av den nevnte båten, altså cruiseskipet, nå pågår, og tausheten lett får overtaket, beveger jeg meg hen mot skipets taushetsregime og dermed Hurtigruten. Medievante Trygve Hegnar, styreleder i Hurtigruten siden 2009, hadde et lite øyeblikk uttalt tillit til

konsernsjefen, Daniel Sjeldam. Dernest ville ikke Hegnar svare på relevante spørsmål om konsernsjefens løgnaktige og mislykkede talekunst – ikke helt ulik Lunds verdibaserte tale.

Hegnar hadde det vondt og skriver i en e-post til Nettavisen E24: «Uansett hvilket svar jeg gir, så blir det feil, så det eneste jeg kan si, er at jeg ikke uttaler meg om dette.» Han kunne riktignok fortelle at styret har møter hver dag og hele tiden.

Ikke bare har Hegnar en lengre periode valgt taushet, han har også klart å være usynlig – hver dag og hele tiden. Noen kommentar kommer heller ikke fra fondet

TDR Capital III, investerings-/oppkjøpselskapet og Hurtigrutens hovedinvestor.

Kommentaren fra selskapets presseansvarlige, Will Smith, er en kommentar om ingen kommentar, altså taushet. Petter Stordalen, til stede som investor og vanligvis, som Hegnar, nesten hver dag i mediene, velger å henvise til sin presseansvarlige, Kenneth

Hultberg, som igjen ber interesserte kontakte Hurtigruten direkte.

Stordalens norske investeringselskap Strawberry Equities er med 11,6 prosent nest største eier, etter hovedeier, TDR. Hegnar-familiens selskap, Periscopos, er tredje største eier med 4,9 prosent. Det er herfra taushet og usynliggjøring råder. Det nærmest tatt-for-gitte taushetskrav som den utenlandske arbeidskraften, fortrinnsvis filippinske menn, er pålagt hver dag og hele tiden, godtas – fordi «slik er det bare». Regler følges. Ferdig snakka.

Jo høyere opp i Hurtigruten-hierarkiet, jo viktigere



SOM I ET SPEIL, I EN GÅTE: Kunsten å svare uten å si noe som helst perfektoren. Her MS Roald Amundsen ved kai i Tromsø.

blir det å gjemme seg. Det er nesten som når barn leker gjemsel. Her gjelder det godt voksne milliardærers lek i det offentlige rom, der omdømmet til selve Hurtigruten AS og medeierens ego synes å smelte sammen til en lite vakker enhet.

Når Hurtigrutens aktiviteter, med særegne NIS-reguleringer, erobrer stadig mer plass på bekostning av skipene under norske flagg med norske lønns- og arbeidsvil-

kår, skjer dette også fordi de fleste politikere følger parolen om at «det bare er slik». Da betyr det at tilliten politikere flest har til eiere og medeiere synes stor nettopp fordi det bare er slik.

Helse- og omsorgsminister Bent Høie hadde ikke i sin vildeste fantasi kunnet forestille seg noe løftebrudd om reglene for smittevern. Kanskje ikke helt ferdig snakka likevel? Til sjuende og sist handler det om liv og død, om verdige liv der ens



Jeg føler meg skyldig for å glede meg til å begynne på studiet.

Sykepleierstudent Emma Teigland i VG

Gleden er ikke bare et pustehull eller en bonus, den forteller oss noe som er sant om tilværelsen.

Aste Dokka i Vårt Land

Husk at det også går an å minne hverandre på at vi har mye å

lære av korona, som egentlig ikke har noe med korona å gjøre. For, hei! Kanskje vi blir litt mer lykkelig.

Bahare Viken på NRK Ytring

Jeg er uenig i din harrytur, men vil inntil Svinesund forsvare din rett til å ta den.

Kjetil B. Alstadheim i Aftenposten

Alkohol er ikke sunt, bare verdt det.

Anne Rokkan i BT

Jeg skulle ønske flere influencere gjorde sprit, også til utvortes bruk, stilig.

Lilli Sverresdatter Larsen i Nordlys



MER DEBATT NESTE SIDE >>

Hurtigrutens eiere gjemsel i offentligheten.

shetslære



eres av transnasjonale storkonserner – sist i skandalen rundt koronautbruddet på Hurtigruten, skriver forfatteren. FOTO: RUNE STOLTZ BERTINUSSEN, NTB SCANPIX

egen stemme kan bli hørt, en selv kan bli sett – og ikke stuet bort med bind for munnen – med eller uten munnbind.

«What I am compelled to ask when veils seem more like walls, is who has the privilege of speaking?» spør amerikanske litteraturviter, Jacqueline Jones Royster. Hvem som erobrer, har, tar eller får dette privilegiet, handler ikke minst om makt. Det handler om plassering innen visse

hierarkier, det være seg et begrenset rom om bord på et skip, eller i et atskillig mindre begrenset område som det transnasjonale konsern TDR. Det er her Hurtigruten AS er utrygt plassert. Grenseløs åpenhet og ærlighet loves og hylles. Men universet av produksjonskjeder er uoversiktlig og grenseløst.

Igjen hører og leser vi at alle steiner skal snus, mens landets mange ansatte innen helse- og omsorgsinstitusjoner sliter mens de forsøker å

hindre smittespredning. Det er i sannhet mange slags steiner og mange måter å snu dem på.

Når det som har skjedd og skjer i forbindelse med Hurtigruten, faktisk kan skje, er det fordi det bare er slik – men det må vitterlig ikke være slik. Det handler selvsagt om mye mer enn Hurtigrutens mange skip.

Berit von der Lippe, professor emerita, politisk retorikk, Handelshøyskolen BI
berit.v.d.lippe@bi.no



SEIERHERRENE: Hvordan maktfordelingen blir mellom president Gotabaya Rajapaksa (t.h.) og statsministerbror Mahinda (t.v.), kan bli avgjørende for Sri Lankas systemer, skriver forfatteren. FOTO: ERANGA JAYAWARDENA, AP/NTB SCANPIX

To mektige brødre

SRI LANKA
Aron Halfen



Parlamentsvalget 5. august på Sri Lanka resulterte i at Rajapaksa-brødrene kan øke sin utøvende makt som president og statsminister. De har nå det nødvendige flertallet til å endre grunnloven. Det ble et valgskred for partiet til sittende president Gotabaya Rajapaksa, som fikk 145 av 225 seter i parlamentet. Han kan gjennom støttepartier nå sikre to tredels flertall og dermed endre grunnloven og reversere den forrige regjeringens grunnlovsendringer for større maktfordeling.

Det gjenstår å se hvordan dette vil slå ut for demokratiet.

Resultatet kan ha blitt preget av en relativ lav valgdeltakelse (på 71 prosent) og covid-19-restriksjoner. Et flertall har likevel brakt Rajapakse-brødrene – med deres løfter om økonomisk vekst og et sterkt Sri Lanka – tilbake til makten.

Sri Lanka har ikke hatt et fungerende parlament siden mars, da presidenten oppløste det for å skrive ut nyvalg. Så kom covid-19 og valget ble utsatt flere ganger. Dermed har landet det siste halvåret blitt styrt gjennom presidentens dekretter og midlertidige arbeidsgrupper som har hatt liten tradisjonell demokratisk forankring. Derfor er det viktig at et nytt parlament kan tiltre.

I et nytt politisk landskap er det fortsatt behov for forsoningsarbeid etter den langvarige borgerkrigen, og rurale områder trenger utvikling. Det er avgjørende at den fremtidige økonomiske veksten kommer alle til gode. Det er mange marginaliserte grupper som har hatt det tungt under koronar restriksjonene, og Sri Lankas økonomi ble nylig nedjustert til et lavere middels inntektsland av Verdensbanken.

Det gjenstår å se hvordan dette vil slå ut for demokratiet og minoriteter på Sri Lanka. Hvordan maktfordelingen blir mellom brødrene, kan også bli avgjørende for det politiske systemet fremover.

Aron Halfen, seniorrådgiver Caritas Norge
aron.halfen@caritas.no

Tidligere president Mahinda Rajapaksa, som nå blir statsminister, uttalte at valget igjen viste folkets tillit. Valget førte i hvert fall til en konsentrasjon av makt og færre seter til tradisjonelle minoritetspartier. Partiet til tidligere statsminister Ranil Wickremesinghe (UNP) ble nesten utradert og gikk fra 106 til 1 sete i parlamentet.

Samtidig førte en lederstrid i UNP til at et nytt parti, ledet av Sajit Premadasa, fikk 54 seter. Premadasa blir nå den ledende opposisjonspolitikeren. Det tamilske partiet TNA fikk bare 10 seter, ned fra 17 i forrige periode. Mange minoritetsstemmer gikk også til presidentens parti, som nå skal forsøke å representere alle srilankere.